

Ministerie OC&W
MLB
T.a.v. de heer Th. A.P. Bijvoet
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

datum	contactpersoon	uw kenmerk
31 oktober 2011	Ap de Vries	
ons kenmerk 7410-00/11- 00951/Adv/FvG/sd	doorkiesnummer 070-3090500	
onderwerp Standpunt OCW hoofdlijnenbrief bibliotheek- wet	e-mail devries@debibliotheken.nl	

Geachte heer Bijvoet,

Naar aanleiding van het overleg dat vertegenwoordigers van de VNG op dinsdag 25 oktober j.l. met ons en u hadden en waarin vanuit VNG zijde werd gevraagd om nadere aanscherping van het VOB standpunt op enkele onderdelen van uw concept hoofdlijnenbrief bibliotheekwetgeving, kan ik u het volgende medelen: Het VOB bestuur staat positief tegenover de voorstellen in de concept hoofdlijnenbrief voor een centrale financiering van de centrale inkoop digitale content t.b.v. de Digitale bibliotheek via een onttrekking van een nog te bepalen bedrag uit het Gemeentefonds.

Het is voor onze branche daarbij van belang dat een aantal zaken goed geregeld wordt:
* het beheer van het aan het gemeentefonds voor beoogd doel onttrokken gelden door de branche,

* de inkoop door de branche van de digitale content / licenties op basis van de onttrokken gelden en de zeggenschap van de branche op de inhoud van het aan te kopen pakket,

* het gefaseerd in een aantal jaren groeien naar een nader te bepalen bedrag, waarbij de omvang afhankelijk is van enerzijds het voor bibliotheekgebruikers geschikte aanbod aan eContent en eBooks en aan de andere kant het gebruik ervan door het bibliotheekpubliek en

* (een nader uit te werken) invloed van de bibliotheken op het jaarlijks aan het gemeentefonds te onttrekken bedrag.

Over deze punten hebben we mondeling en per email reeds gedachten gewisseld op basis waarvan de VOB meent te mogen concluderen dat we hier overeenstemming over hebben.

Grote Marktstraat 43
Den Haag

Postbus 16146
2500 BC Den Haag

T 070 309 05 00
F 070 309 05 99

info@debibliotheken.nl
www.debibibliotheken.nl

ABN AMRO 51.90.09.223
ING 149070

KvK Den Haag 40407381
BTW NL 28.78.136.B01

ons kenmerk

7410-00/11-00951/AdV/FvG/sd

blad

2/2

In tegenstelling tot wat naar voren komt uit de gesprekken die wij met uw departement voeren, zijn wij van mening dat het probleem van de inkoop van digitale content / licenties niet primair is gelegen in het beschikbaar hebben van onvoldoende budget. De branche heeft tot nu toe met zelf bijeengebracht geld een basis voor de digitale bibliotheek gelegd. De gesprekken die wij voeren met aanbieders van digitale content zijn tot nu minder succesvol omdat het businessmodel van digitale informatie niet is uitgekristalliseerd. Dat maakt de onderhandelingen uiterst broos en moeizaam. Om die reden vragen wij u ook een bijdrage te leveren aan wet- en regelgeving waarmee het uitlenen van digitale content via de openbare bibliotheek beter onder bereik komt.

De VOB heeft over de wensen van de VNG, inzake een VOB-uitspraak over het accepteren door de bibliotheken van verdere bezuinigingen op hun subsidies het volgende standpunt. De wijze waarop gemeenten en bibliotheken lokaal bibliotheekbeleid vormgeven is zelfstandig, decentraal beleid. De VOB is net zo min als de VNG in staat om die autonome rol van haar leden te beheersen. De VNG kan en wil de bibliotheekbranche geen garanties geven dat er niet verder bezuinigd wordt door haar leden op de bibliotheken. Dat begrijpen we. En andersom kan de VOB niet garanderen dat haar leden procedures voeren tegen bezuinigende gemeenten. Dat is overigens iets anders dan dat we onze leden zouden oproepen zulks te doen. Het feit dat de VOB het voorstel in uw conceptbrief voor de centrale financiering onderschrijft, mag gelezen worden als dat de VOB haar leden dan ook niet zal oproepen te protesteren indien gemeenten het evenredige bedrag als gevolg van de onttrekking aan het Gemeentefonds in mindering brengen op de subsidie van hun bibliotheek.

In het kader van de voorgaande paragraaf hebben we er goede nota van genomen dat ook OCW bereid is in alle vormen van communicatie rondom de beoogde wet het belang van de openbare bibliotheken te benadrukken, evenals de koppeling tussen de digitale bibliotheek en de lokale fysieke bibliotheek en de breedte aan functies die de bibliotheken in de samenleving vervullen. We spraken af dat we in de verschillende fasen van het wetgevingstraject en de communicatie daarover op dit punt nauw met elkaar zullen afstemmen.

Ons volledige standpunt op de concept hoofdlijnenbrief actualisering bibliotheekwetgeving – dus inclusief onze opmerkingen op andere onderdelen van de brief - vindt u in de bijlage.

Een afschrift van deze brief verzenden we aan de VNG.

Met vriendelijke groet en in afwachting van uw volgende stappen, tekent,
namens het bestuur van de VOB,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ap de Vries', is written over a blue circular stamp or seal.

Ap de Vries
directeur

Bijlage

Betreft : **Bibliotheekwetgeving / conceptbrief OCW / reactie VOB**

Van : bestuur VOB

Datum : 26 oktober 2011

Algemeen

1) Het VOB bestuur neemt met instemming kennis van het gegeven dat OCW wil bijdragen aan de vormgeving van de toekomstbestendige bibliotheek en dat OCW een actieve rol neemt om dit samen met de bestuurlijke partners gemeenten en provincies te realiseren.

2) Het is goed dat het Rijk de verantwoordelijkheid neemt de digitalisering van de openbare bibliotheek in een wet te verankeren. Een centrale aanpak en stevige landelijke regie op de digitalisering en het daarmee toekomstbestendig maken van de openbare bibliotheekbranche is logisch, ondanks dat het een gedecentraliseerd bestel betreft. Juist voor die centrale regie en landelijke aanpak is wetgeving noodzakelijk.

3) Positief beoordeelt de VOB de focus op samenwerking met andere partners; bibliotheken werken immers sinds jaar en dag in een ketenverantwoordelijkheid samen met elkaar, met provinciale serviceorganisaties en met de landelijke organisaties.

De openbare bibliotheek als publieke taak

4) Het gestelde in deze paragraaf van de conceptbrief onderschrijft de VOB op hoofdlijnen.

5) De conceptbrief spreekt over de fysieke bibliotheek en de digitale bibliotheek. De VOB gaat uit van de onverbreekelijke relatie tussen de fysieke en de digitale bibliotheek. Er is feitelijk één bibliotheek, met een fysieke en een digitale toepassing en gebruik. De een kan niet zonder de ander; een landelijk vormgegeven digitale bibliotheek zonder sterke lokale bibliotheken draagt niet volwaardig bij aan de diverse functies die de openbare bibliotheken in de samenleving vervullen.

Maatschappelijke functie bibliotheken

6) De VOB onderschrijft hetgeen daar over in de brief staat.

Digitale bibliotheek en financiering landelijke inkoop digitale content

7) *Algemeen:*

a) De Digitale bibliotheek heeft een prominente plaats in de strategische toekomstagenda van de branche; de bibliotheken hebben zich aan deze agenda verbonden. De Digitale bibliotheek wordt via een landelijke aanpak ontwikkeld. Dan is het een logisch scenario om de verwerving van e-content / licenties e-boeken centraal aan te pakken en centraal te financieren.

b) De branche financiert nu zelf de (centrale) inkoop van wat op dit moment op de markt inkoopbaar is aan digitale content / licenties en schaft dat via haar Inkoopcommissie aan. Daartoe hebben alle bibliotheekleden van de VOB zich aangesloten bij een regeling die uitgaat van omslaggelden per inwoner in het werkgebied. Dat er thans nog weinig eBoeken ingekocht worden heeft te maken met (het ontbreken van) wetgeving waardoor het uitlenen van eBoeken door bibliotheken niet geregeld is en uitgevers geen uitleenlicenties beschikbaar hoeven te

stellen tegen een voor beide partijen redelijk tarief.

c) De VOB betreft de beeldvorming die we proeven als zou de vereniging waar het gaat om het realiseren van centrale afspraken – volume van de omslaggelden inkoop digitale content – onvoldoende besluitvaardig zijn en daadkracht ontwikkelen. Dit is onjuist. De VOB is een vereniging van autonome lokale (en provinciale) organisaties waarvan de beeldvorming decentraal plaatsvindt en die een financiële afhankelijkheidsrelatie hebben met eveneens autonome gemeenten. Een erkenning van de spagaat tussen enerzijds lokale autonomie en anderzijds de wens om ook landelijk zaken aan te pakken, legt een betere basis voor overleg.

d) De VOB betreft het dat de branche niet is uitgenodigd zelf een substantiele verhoging van het centrale inkoopbudget voor de middellange termijn te realiseren, maar erkent dat dit een lastige opgave zou zijn en dat de tijd voor wetgeving juist nu gunstig is.

e) De VOB en haar leden achten de centrale inkoop en financiering daartoe van digitale content / licenties van groot belang. Dit belang zal verder toenemen zodra de landelijke digitale infrastructuur een feit is en uitgerold wordt en er een groter aanbod aan eBooks ook voor de bibliotheken beschikbaar komt (zie volgende paragraaf).

8) Wensen bij gecentraliseerde financiering door onttrekking aan het Gemeentefonds:

a) In het kader van de nieuwe wetgeving en de communicatie daar rond omheen dient te worden gestimuleerd dat de voorgestelde onttrekking aan het Gemeentefonds niet tot verdere extra kortingen door gemeenten op hun bibliotheeksubsidies leidt en dat er waar mogelijk rekening gehouden wordt met de verschillende financieringsniveaus van basisbibliotheken.

b) De digitale bibliotheek is een onlosmakelijk onderdeel van de lokale, fysiek aanwezige openbare bibliotheek. Dit mag in de wet sterker benadrukt worden.

c) De aanschaf en aanbidding van de digitale content wordt geregeld door de branche zelf; zij heeft zeggenschap over de inhoud van de inkoop en het beheer van de middelen en heeft invloed op de hoogte van het aan het Gemeentefonds te onttrekken bedrag. Het onttrekken aan het Gemeentefonds dient gefaseerd naar een nader te bepalen plafondbedrag te groeien, tred houdend enerzijds met de mogelijkheden op de markt om digitale eContent / licenties aan te schaffen en anderzijds het voortduren van het aanbod en het gebruik van fysieke media.

d) Uit het Gemeentefonds genomen middelen dienen voor de verwerving van eContent van openbare bibliotheken; financiële stromen ten behoeve van de Koninklijke Bibliotheek in het kader van het gezamenlijk verwerven van content dienen gescheiden te blijven.

e) Het is gewenst dat geregeld wordt dat, indien OCW aan de uitname uit het Gemeentefonds een eind wil maken, de betreffende middelen weer terugvloeien naar het Gemeentefonds.

f) Het probleem m.b.t. het thuisgebruik dient geregeld te worden. Idem m.b.t. het uitlenen en de leenvergoeding eBooks; in dat kader dient er met spoed (Europese) wet-/regelgeving te komen die e.e.a. mogelijk maakt, analoog aan het uitlenen en thuis gebruiken van fysieke boeken / media. Het ministerie van OCW is hier aan zet.

h) In het kader van de bibliotheekinnovatiegelden worden middelen ter beschikking gesteld aan SIOB en VOB (gezamenlijk project) om te komen tot een landelijk abonnementsstelsel met (gedeeltelijk) uniforme leen/verlengingvoorwaarden en tarifiering, passend bij de realisatie van de digitale bibliotheek.

Rolverdeling / provinciale taken

9) Het verdelen van het beleidsveld bibliotheken over slechts 2 bestuurlijke lagen gaat voorbij aan het gegeven dat de provincies op dit moment zo'n 45 miljoen euro bijdragen aan het bestel en de ontwikkeling van de openbare bibliotheken. Indien dit wegvalt betekent dit een verlies van zo'n 10% van de middelen in het bestel. Gaan gemeenten de bibliotheken extra financieren voor de diensten en innovaties die de provinciale serviceorganisaties de bibliotheken nu leveren gefinancierd met provinciaal geld? Nee dus en dus is dit voorstel een groot risico. De

bibliotheken afzonderlijk en het bestel als geheel kunnen en willen niet buiten de ondersteuningscapaciteit, het innovatievermogen en de implementatiekracht van de PSO's.

10) Meer taakafstemming en een eenduidiger takenpakket van de provinciale serviceorganisaties kan wel wenselijk zijn, maar dit kunnen zij ook zelf vormgeven en zij zijn daar reeds mee bezig, zie de ontwikkeling thans binnen de Landelijke Stichting Samenwerkende PSO's. Idem de inrichting van een landelijke serviceorganisatie, waarin onderdelen van de PSO's ondergebracht kunnen worden.

11) Dat er per provincie verschillen zijn in de taken van de PSO's is historisch verklaarbaar en dient erkend te worden.

Overig > de WSF functie

12) We missen in de brief de taak en financiering van de WSF functie en hun specifieke collecties (regionalia, zwaartepuntcollecties op basis van historie en/of aard werkgebied). Ook voor de continuïteit van de WSF functie dienen in de beoogde wet waarborgen te worden getroffen. Het sectorinstituut kan in het kader van zijn stelseltaken hier een centrale regie nemen; idem voor de topcollecties.

AdV/ 26-10-2011